

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2017:85 Rekrytering av framtidens domare

Sammanfattning

Tingsrätten har i huvudsak inga invändningar mot de förslag som lagts fram i utredningen. Nedan följer dock några synpunkter på utredningen.

Inledning

Svårigheterna att rekrytera domare sammanhänger med att det över huvud taget är svårt att rekrytera jurister till statliga anställningar. Domstolarna måste göra stora ansträngningar för att i konkurrens med övriga arbetsgivare, såväl statliga som privata, framstå som en attraktiv arbetsplats. Det handlar inte bara om hur rekryteringen går till utan också om anställningsvillkor och arbetsförhållanden. Lön och andra villkor för domare måste vara bättre än för andra statligt anställda om domaryrket ska framstå som mer attraktivt i framtiden.

Adjungerade råd

Om anställningsvillkoren ses över och förbättras så borde det rimligen finnas en möjlighet att rekrytera fler skickliga och lämpliga jurister än hittills bland dem som inte har genomfört den särskilda domarutbildningen. Utredningens förslag med tjänstgöring i såväl underrätt som överrätt är vällovligt. Det är betydligt mer krävande för en oerfaren domare att tjänstgöra i underrätt och det är bra att han eller hon får tillfälle att pröva på det inför en eventuell ordinarie domartjänst.

Den särskilda domarutbildningen

En nackdel med den särskilda domarutbildningen är att de blivande domarna inte kan få besked om var de ska göra sin underrättstjänstgöring. Förutsebarhet om utbildningsort ger attraktivitet. Det bör därför, som utredningen föreslår, vara möjligt för en fiskal att förutse orten för underrättstjänstgöringen och att fiskalen ska få besked om detta i samband med anställningen som fiskal.

En ökad förutsebarhet för den som antas till den särskilda domarutbildningen är särskilt angeläget liksom att fler domstolar utanför storstadsområdena får ta emot och utbilda fiskaler. Den särskilda domarutbildningen bedrivs idag vid alldeles för få domstolar utanför storstadsområdena. Genom att unga jurister som går den särskilda domarutbildningen får möjlighet att tjänstgöra utanför storstadsområdena och redan vid antagningen får veta vilken domstol han eller hon ska tjänstgöra vid så kan rekryteringen av jurister till ordinarie domare utanför storstadsområdena underlättas. Det handlar om att fånga upp duktiga jurister som är intresserade av en domarkarriär innan de har etablerat sig med familj m.m. på annat håll. Fortsatt arbete i domstol som assessor eller tf. rådmän måste ha ett högt meritvärde när man söker en ordinarie domaranställning.

Fler bör ges möjlighet att genomföra den särskilda domarutbildningen. Huruvida antalet jurister som ska utbildas till assessorer varje år bör öka från 120 till 170 som utredningen föreslår är en rimlig ökning kan inte tingsrätten bedöma. Det kan dock ifrågasättas om det är från ett konstitutionellt perspektiv lämpligt att icke ordinarie domare deltar i dömandet i ännu större utsträckning än idag.

Ett alternativ till den särskilda domarutbildningen som den ser ut idag är att domstolarna upphör med att utbilda jurister åt andra arbetsgivare. I stället ska en anställning som fiskal, om han eller hon löpande uppfyller kraven, leda till en ordinarie domartjänst efter genomgången utbildning (jfr åklagarutbildningen). Det skulle öka förutsebarheten markant för fiskalen och underlätta rekryteringen av domare; inte minst utanför storstadsområdena. Det bör emellertid, som anförts i det föregående, betonas att denna modell måste innebära en kontinuerlig och reell prövning av den blivande ordinarie domarens lämplighet för yrket.

Lagbestämmelser om icke ordinarie domare

Domarmakten, dvs. vilka som har dömande uppgifter i domstolarna och huvuddragen i rekryteringsförfarandet bör, som utredningen föreslagit, framgå av lag.

Rekryteringsförfarandet bör vara offentligt

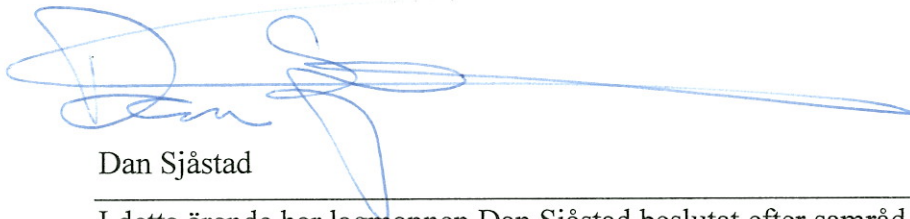
För att förbättra möjligheten att rekrytera ordinarie domare föreslår utredningen att uppgifter i anställningsärenden hos Domarnämnden ska omfattas av viss sekretess.

Skälen för en sekretessreglering är att det skulle säkerställa tillgången till kvalificerade sökande till ordinarie domaranställningar i framtiden. Stödet för att en sekretessreglering skulle vara nödvändig för att ett större antal jurister skulle söka anställning som ordinarie domare är emellertid begränsat.

Offentlighetens konstitutionella kontrollfunktion är särskilt viktig i ärenden om utnämning av domare vilket inte minst händelseutvecklingen i andra länder påminner oss om. Det finns därför inte tillräckliga skäl att inskränka offentligheten i dessa ärenden. Förslaget att införa en ny bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) avstyrkes därför.

Övriga förslag och bedömningar

Utredningens övriga förslag och bedömningar föranleder inga kommentarer från tingsrättens sida.

Dan Sjåstad

I detta ärende har lagmannen Dan Sjåstad beslutat efter samråd med rådmännen Lise-Lotte Bäckström, Anders Samuelsson, Håkan Hallstedt och Daniel Klingström. Rådmannen Per-Anders Toresten har varit föredragande.